

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 3469 від 13.05.2020
Народні депутати України
М. Єфімов та інші

ВИСНОВОК на проект Закону України «Про меценатство у фізичній культурі і спорті»

У поданому законопроекті пропонується на законодавчому рівні визначити основні правові, економічні, соціальні засади меценатства у спорті та врегулювати відносини у сфері спорту, які спрямовані на розвиток меценатської діяльності, створення сприятливих умов для розвитку спорту, збереження здоров'я нації.

Відповідно до п. 6 пояснювальної записки до проекту Закону він сприятиме розвитку фізичної культури і спорту та пошуку додаткових джерел фінансування спорту в умовах обмеженого бюджетного фінансування та врегулює на законодавчому рівні права меценатів спорту.

За результатами аналізу законопроекту Головне управління вважає за доцільне висловити щодо нього такі зауваження і пропозиції.

1. Насамперед необхідно зазначити, що прийняття нових первинних законодавчих актів доцільно здійснювати лише у випадках виникнення чи виділення певної самостійної сфери суспільних відносин, що не врегульована (недостатньо чи недосконало врегульована) існуючими нормами права. При цьому, для врегулювання такої сфери відносин має існувати потреба у прийнятті нових законодавчих норм. Запропонований законопроект, на думку Головного управління, наведеним критеріям не відповідає.

Аналіз положень законопроекту дає підстави стверджувати, що суспільні відносини, які пропонується врегулювати у ньому, вже частково регулюються Цивільним та Податковим кодексами України, а також законами України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про рекламу», «Про фізичну культуру і спорт», «Про гуманітарну допомогу», «Про державно-приватне партнерство».

Так, відповідно до Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» *благодійна діяльність* визначається як «добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара» (п. 2 ч. 1 ст. 1); однією з сфер благодійної діяльності визначається *спорт і фізична культура* (п. 9 ч. 2 ст. 3).

Меценатською діяльністю визнається благодійна діяльність у сферах освіти, культури та мистецтва, охорони культурної спадщини, науки і наукових досліджень, яка здійснюється у порядку, визначеному цим Законом та іншими законами України (п. 6 ч. 1 ст. 1).

Відповідно до ч. 1 ст. 4 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» державна політика у сфері фізичної культури і спорту ґрунтується, окрім іншого, на засадах заохочення благодійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту. Відповідне положення знайшло свою деталізацію у ст. 47 зазначеного Закону, згідно з якою «держава може надавати податкові пільги для юридичних та фізичних осіб (резидентів та нерезидентів), що здійснюють благодійну діяльність у сфері фізичної культури і спорту в порядку, визначеному законодавством» (ч. 5).

Крім того, звертаємо увагу на те, що згідно зі ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу» *гуманітарна допомога є різновидом благодійництва* і має спрямовуватися відповідно до обставин, об'єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог ст. 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації». У визначеннях термінів «гуманітарна допомога» та «отримувачі гуманітарної допомоги» (ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу») закладена можливість надання *цільової адресної безоплатної допомоги в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомоги у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами підприємствам громадських організацій осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, підприємствам, установам та організаціям, що утримуються за рахунок бюджетів, та уповноважених ним державним установам, громадським організаціям осіб з інвалідністю, громадським організаціям, створеним для здійснення передбаченої їх статутними документами оздоровчої, аматорської, спортивної, культурної, освітньої та наукової діяльності.*

У п. 1 ч. 2 ст. 3 проекту Закону до видів меценатства пропонується віднести *будівництво, реконструкцію, модернізацію та використання спортивних споруд та інших об'єктів спортивної інфраструктури*. На думку Головного управління, схожі питання унормовуються і в Законі України «Про державно-приватне партнерство», згідно із ч. 3 ст. 1 якого до ознак державно-приватного партнерства як співробітництва, що здійснюється на основі договору, віднесено, зокрема: «створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт та технічне переоснащення) об'єкта державно-приватного партнерства та/або управління (користування, експлуатація, технічне обслуговування) таким об'єктом» (п. 1), «довготривалість відносин (від 5 до 50 років)» (п. 2) та «внесення приватним партнером інвестицій в об'єкт державно-приватного партнерства» (п. 4). При цьому, в ч. 1 ст. 4 цього Закону передбачене застосування державно-приватного партнерства *в сфері спорту*.

Таким чином, є підстави вважати, що законопроект, який фактично складається з шести статей, не має самостійного предмета регулювання. Крім

того, такий підхід може стимулювати врегулювання особливостей провадження меценатської діяльності в інших сферах (культура, освіта, наука, соціальна сфера тощо) окремими законами, що не відповідає потребам систематизації законодавства України.

2. З метою уникнення корупційних ризиків та нецільового використання меценатської допомоги, доцільно узгодити види спортивних заходів («забезпечення підготовки та участі у спортивних заходах за кордоном спортсменів, команд»), зазначених у п. 3 ч. 2 ст. 3 проекту Закону із термінологією Закону України «Про фізичну культуру і спорт», в якому вживаються терміни «офіційні міжнародні спортивні змагання» (абз. 5 ч. 1 ст. 20), «офіційні спортивні змагання» (ч. 3 ст. 40), «офіційні фізкультурно-оздоровчі та спортивні заходи» (спортивні заходи, включені до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів України, календарних планів фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, календарних планів фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів районів, міст, селищ та сіл) (ч. 3 ст. 45). При цьому, в п. 4 ч. 2 ст. 3 законопроекту йдеться про залучення меценатами «міжнародних спеціалістів», проте не деталізується статус таких осіб.

3. У ч. 1 ст. 5 законопроекту пропонується встановити, що «меценатство здійснюється виключно на підставі договору між меценатом спорту та набувачем меценатської допомоги або між меценатом спорту, набувачем меценатської допомоги та кінцевим бенефіціаром, укладеного в письмовій формі відповідно до вимог, визначених Цивільним кодексом України та цим Законом». На нашу думку, запропонована теза потребує певної деталізації, адже виходячи з вимог Цивільного кодексу України, подібні договори можуть укладатись у формі договору дарування, договору про пожертву, договору надання послуг тощо. Звертаємо увагу на те, що у ст. 729 Цивільного кодексу України передбачений *договір про пожертву*: пожертвою визначається дарування рухомих та нерухомих речей, грошей та цінних паперів особам для досягнення ними певної наперед обумовленої мети. Специфіка договору про пожертву, порівняно з класичним договором дарування, полягає в тому, що жертвувач має право здійснювати контроль за використанням пожертви відповідно до мети, встановленої договором про пожертву, і, відповідно, вимагати розірвання договору про пожертву, якщо жертва використовується не за призначенням (ст. 730 Цивільного кодексу України).

4. Відповідно до ч.ч. 1, 3, 4 ст. 6 проекту Закону набувачі меценатської допомоги та кінцеві бенефіціари мають право розмішувати торговельну марку, логотип, *інше позначення мецената спорту*, з яким у них укладено договір, на будь-якій рекламі, пов'язаній із діяльністю набувача меценатської допомоги та/або кінцевого бенефіціара; розміщення ... *іншого позначення мецената спорту* на рекламі набувача меценатської допомоги та кінцевого бенефіціара відповідно до цього Закону не вважається рекламою мецената спорту або його товару чи послуги в розумінні Закону України «Про рекламу»; розміщення

інформації про мецената під час підготовки та проведення офіційних спортивних заходів прирівнюється до соціальної реклами.

Крім того, відповідно до запропонованих новел до ч. 2 ст. 12 Закону України «Про рекламу» «соціальна реклама не повинна містити посилань на конкретний товар та/або його виробника ... крім випадків *розміщення інформації про мецената спорту* під час підготовки та проведення офіційних спортивних заходів відповідно до Закону України «Про меценатство у фізичній культурі і спорті» та реклами національних фільмів. *Інформація про мецената спорту* під час підготовки та проведення офіційних спортивних заходів ... прирівнюється до соціальної реклами ... ».

Звертаємо увагу на те, що зазначені новели у практичній площині можуть призвести до порушень виборчого законодавства України, зокрема, до прихованої політичної агітації, забороненої ч. 5 ст. 51 Виборчого кодексу України.

5. Викликають зауваження запропоновані зміни до Закону України «Про рекламу».

5.1. Так, у проекті Закону пропонується прирівняти до соціальної реклами інформацію про мецената спорту під час підготовки та проведення офіційних спортивних заходів (зміни до ч. 2 ст. 12). Така пропозиція не в повній мірі узгоджується з суттю поняття «соціальна реклама», що визначається, як «інформація будь-якого виду, розповсюджена в будь-якій формі, яка спрямована на досягнення суспільно корисних цілей, популяризацію загальнолюдських цінностей і розповсюдження якої не має на меті отримання прибутку» (абз. 17 ст. 1 Закону України «Про рекламу»).

5.2. Законопроект пропонується викласти ч. 2 ст. 12 Закону України «Про рекламу» у новій редакції, відповідно до якої «інформація про мецената спорту під час підготовки та проведення офіційних спортивних заходів ... та реклама національних фільмів ... може розміщуватися і розповсюджуватися, за умови дотримання вимог, встановлених абзацом дванадцятим частини першої статті 8 цього Закону» (абз. 2). Разом з тим, відповідний абз. 12 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про рекламу», на який робиться посилання, встановлює заборону на розповсюдження реклами (включаючи анонси кіно- і телефільмів), яка містить елементи жорстокості, насильства, порнографії, цинізму, приниження людської честі та гідності, яку навряд чи можна застосувати до розповсюдження інформації про мецената спорту під час підготовки та проведення офіційних спортивних заходів.

5.3. Виглядають в контексті запропонованого співвідношення дещо спірними новели, які доповнюють ч. 4 ст. 12 зазначеного Закону, відповідно до яких засоби масової інформації – розповсюджувачі реклами, діяльність яких повністю або частково фінансується з державного або місцевих бюджетів, зобов'язані розміщувати соціальну рекламу державних органів та органів місцевого самоврядування, громадських організацій безкоштовно в обсязі не менше 7 відсотків ефірного часу, друкованої площі, відведених для реклами, з яких не менше 2 відсотків – для меценатів спорту (про фізичну культуру і спорт). Крім того, відповідно до правил законодавчої техніки, цю

частину доцільніше доповнити відповідними словами, а не викладати її у новій редакції, як це пропонується у проекті.

6. Не можна погодитись із пропонованим порядком набрання чинності Законом, проект якого розглядається, – «з дня, наступного за днем його опублікування» (п. 1 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення»), адже реалізація положень проекту потребує комплексного оновлення підзаконної нормативно-правової бази, на яке Кабінету Міністрів України дається шість місяців (п. 3 розділу III проекту), та здійснення низки практичних заходів. У зв'язку із цим, на думку Головного управління, цей Закон у випадку прийняття повинен вводитись в дію щонайменше через шість місяців після дня його опублікування.

Крім того, текст законопроекту потребує усунення техніко-юридичних недоліків-у частині порушення послідовності розміщення його статей. Так, у ньому відсутня ст. 4.

Зважаючи на вищезазначене та враховуючи принцип стислості та економічності законодавства, Головне управління вважає, що позитивні напрацювання, що містяться у цьому законопроекті, можуть бути оформлені у вигляді змін та доповнень до чинного законодавства України, яке врегульовує відповідні суспільні відносини, а саме: законів України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про рекламу» та «Про фізичну культуру і спорт», у зв'язку з чим не вбачає потреби у регулюванні порушених питань окремим законом.

У зв'язку з цим, зазначимо, що на розгляді у Верховній Раді України знаходяться проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо меценатської діяльності у сфері спорту» реєстр. № 3498 від 18.05.2020 та проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо меценатської діяльності у сфері спорту» реєстр. № 3498-1 від 26.05.2020, в яких питання меценатської допомоги в сфері спорту пропонується вирішити саме шляхом внесення змін до чинного законодавства України.

Узагальнюючий висновок: за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Грицак, О. Макаренко, Е. Вальковський

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA10400000733B42008E588D01
Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/64226 від 02.06.2020

95916